

HOL KOMMUNE TEKNISK ETAT
Ålmannvegen 8

3576 Hol

Saksbehandler:

Nora Charlotte Hein Stamsø,
32 26 69 47

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Ustaoset avløpsanlegg

Kontrollnummer: 2019.063.I.FMOV

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Jan Ingvar Dokken

Fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:
Nora Charlotte Hein Stamsø

Andre deltagere fra virksomheten:
Anette Bergli
Erik Kaupang
Olav Strømsvåg
Trygve Hagen
Tom Erik Braget Bekkelund
Kjell Vimme

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:
Andreas Røed
Marte Rosnes

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Ustaoset avløpsanlegg den 27. juni 2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Oslo og Viken avdekket 4 avvik og ga 2 anmerkninger under inspeksjonen. Fylkesmannen ser alvorlig på avvik 2 og 3, da dette er gjentakende avvik etter forrige tilsyn som ble utført som revisjon i april 2017. Det vises til revisjonsrapport 2017.004.R.FMBU. Hol kommune har ikke i tilstrekkelig grad rettet noen av de avvik som ble avdekket i 2017.

Avvik:

Utslippstillatelse for Ustaoset avløpsanlegg samsvarer ikke med dagens belastning og gjeldende regelverk.

Miljørisikovurdering for Ustaoset avløpsanlegg er mangelfull.
Ustaoset avløpsanlegg har mangler i sitt avvikssystem og relevante rutiner.
Det er mangler i overordnende planer og mål for Ustaoset avløpsanlegg og ledningsnett.

Anmerkninger:

Tank med kjemikalier ved Ustaoset avløpsanlegg må vurderes etter forurensningsforskriften kapittel 18

Oversikt over ansvar knyttet til arbeid med miljø må forbedres i Hol kommune

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

11. september 2019	Nora Charlotte Hein Stamsø	Hilde Sundt Skålevåg
dato	kontrollør	seksjonssjef

Fylkesmannen i Oslo og Viken

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: HOL KOMMUNE TEKNISK ETAT	
Organisasjonsnr.: 974639831	Eies av:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Ustaoset avløpsanlegg	Anleggsnr.: 0620.0011.01
Kommune: Hol	Fylke: Buskerud
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 21.05.2002	Sist endret: 02.05.2013

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Fylkesmannens risikobaserte industritilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Kjemikalier
- Prosess og renseutstyr
- Tankforskriften
- Utslipp til luft
- Ledningsnett
- Utslipp til vann
- Mål og planer

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen og varsel av vedtak om tvangsmulkt

Ustaoset avløpsanlegg plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må Ustaoset avløpsanlegg innen 1. desember 2019 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ser alvorlig på avvik 2 og 3 som ble avdekket i denne inspeksjonen. Ustaoset avløpsanlegg må sende inn en egen skriftlig redegjørelse innen 1. desember 2019 som beskriver hvilke tiltak som er gjennomført for å rette og lukke disse avvikene, samt sende skriftlig redegjørelse som dokumenterer at dette er rettet.

Gjennomføringen av tiltakene kan bli fulgt opp ved ny kontroll.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmovpost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Oslo og Viken v/Nora Charlotte Hein Stamsø.

Varsel av vedtak om tvangsmulkt for å sikre retting av avvik

Fylkesmannen varslers herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (*jf. forurensningsloven § 73*) for å sikre at avvik blir rettet innen 1. desember 2019. Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt en bekreftelse på at avvik er rettet innen 1. desember 2019.

En eventuell tvangsmulkt for avvik 2 vil være et engangsbeløp på kroner 50 000,-.
En eventuell tvangsmulkt for avvik 3 vil være et engangsbeløp på kroner 25 000,-.

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Fylkesmannen i Oslo og Viken innen to uker etter at denne rapporten med varselet vedtak om tvangsmulkt er mottatt.

Dersom vi ikke mottar noen kommentar fra dere vil vi fatte vedtak om tvangsmulkt, og denne påløper dersom vi ikke har mottatt bekreftelse på retting av avvik 2 og 3 innen 1. desember 2019.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 19. juni 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Ustaoset avløpsanlegg bli ilagt et gebyr på kr 26 300,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Oslo og Viken. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Oslo og Viken (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Utslippstillatelse for Ustaoset avløpsanlegg samsvarer ikke med dagens belastning og gjeldende regelverk

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 14-4 *Krav om tillatelse*, § 14-6 *Utslipp til følsomt område*
Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften), § 5 *Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til Dokumentasjon. Pkt. 1*

Kommentarer:

Ingen kan sette i verk nye utslipp eller øke utslipp vesentlig uten at tillatelse er gitt etter forurensningsloven § 11. Kommunalt avløpsvann med utslipp til følsomt område, jf. vedlegg 1 punkt 1.2 til kapittel 11 i forurensningsforskriften, skal gjennomgå fosforfjerning. Kommunalt avløpsvann fra nye avløpsanlegg og eksisterende avløpsanlegg som endres vesentlig skal i tillegg gjennomgå sekundærrensing.

Internkontroll skal tilpasses virksomhetens art, aktivitet, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av miljølovgivningen. Internkontroll innebærer at virksomheten skal sørge for at de lover og forskrifter i miljølovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten.

Utslipp som økes vesentlig er søknadspliktig. Hva som anses som vesentlig økte utslipp må vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Normalt innebærer det en økning på 25 % eller mer. En vesentlig økning av utslippet kan bero både på økning i mengde, endring i type utslipp og flytting av utslippssted.

Ustaoset avløpsanlegg har tillatelse gitt fra Fylkesmannen 21. mai 2002. Tillatelsen bygger på gamle og utdaterte data hva gjelder tilknytning og antall pe. Ustaoset avløpsanlegg har hatt

en økning som i antall pe i maksuken tilsier at det skulle vært søkt om endret tillatelse. I 2009 ble det i egenkontrollrapporteringen fra Hol kommune rapportert at Ustaoset avløpsanlegg hadde en maksukebelastning på 2 016 pe. I 2016 ble det rapportert en maksukebelastning på 6 012 pe, i 2017 ble det rapportert maksukebelastning på 4 408 pe, og i 2018 rapporterte Hol kommune at maksukebelastningen var på 2 242 pe. Dette er svært varierende tall. Fra 2009 til 2016 er det uansett tydelig at belastningen i tilført mengde pe til avløpsanlegget for noen år har økt med over 50 %. Anleggets dimensjonerende kapasitet er opplyst til å være 3 450 pe. Det vil også si at anlegget flere år har hatt større belastning enn hva det er dimensjonert for. Dette innebærer at det er fare for at anlegget ikke oppnår tilstrekkelig rensing i perioder.

Videre samsvarer ikke tillatelsen med gjeldende krav fastsatt i forurensningsforskriften kapittel 14, som er det styrende regelverket for Ustaoset avløpsanlegg. I tillatelsen er det fastsatt renskrav for organisk stoff (tilsvarende forurensningsforskriften sitt sekundærrensekrav fastsatt i § 14-6). I henhold til forurensningsforskriften § 14-6 og at anlegget har endret seg vesentlig med økt belastning (se beskrivelse om utvikling over) har Ustaoset avløpsanlegg krav til sekundærrensing i henhold til forskriften. Av tilsynet fremgikk det at dette var noe de ansvarlige ikke var klar over, og som derfor ikke har blitt tatt inn tillatelsen gjennom søknad til Fylkesmannen. Kravet i forskriften gjelder uavhengig av tillatelsen. Forøvrig overholdt Ustaoset rensanlegg sekundærrensekravene for rapportåret 2018 i henhold til innrapporterte tall, ettersom anlegget har organisk rensinnretning med bruk av biofilmbærere.

Gjeldende tillatelsen er gitt for Ustaoset og Geilo rensedistrikter. Forurensningsforskriften bruker ikke lenger definisjonen rensedistrikt, men avgrenses etter begrepet tettbebyggelse i forurensningsforskriften kapittel 11, § 11-3 bokstav k. Det er samlet utslipp fra tettbebyggelsen, og ikke avløpsanleggets størrelse, som er styrende for hvem som er forurensningsmyndighet og hvilke renskrav som gjelder. Hol kommune må ved utarbeidelse av søknad om ny tillatelse for Ustaoset avløpsanlegg ta utgangspunkt i definisjonen for tettbebyggelse, og den samlede tettbebyggelsen sitt utslipp.

Fylkesmannen forventer at Hol kommune retter avviket ved at det søkes om ny utslippstillatelse ut i fra dagens belastning og den tettbebyggelsen som er knyttet til Ustaoset avløpsanlegg.

Avvik 2

Miljørisikovurdering for Ustaoset avløpsanlegg er mangelfull

Avvik fra:

Utslippstillatelse for avløpsvann inkl. overvann fra Hol kommune (tillatelsen), pkt. 4 *Kvalitetssikring av data og pkt. 5 Internkontroll.*

Internkontrollforskriften § 5 *Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til Dokumentasjon.* Pkt. 6.

Forurensningsforskriften kapittel 18 *Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall, § 18-4 Miljørisiko.*

Kommentarer:

I henhold til internkontrollforskriften plikter bedriften å utarbeide et internkontrollsystem for sin virksomhet for bl.a. å sikre at kravene i utslippstillatelsen overholdes. Heri ligger bl.a. en plikt til å så langt som mulig å søke å hindre unormale driftsforhold som forårsaker forhøyde utslipp.

Internkontroll skal tilpasses virksomhetens art, aktivitet, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av miljølovgivningen. Internkontroll innebærer at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

En miljørisikovurdering skal kartlegge alle mulige kilder som kan medføre fare for utslipp til ytre miljø (kartleggingsfasen). Etter at farer er kartlagt skal de ulike hendelser graderes etter sannsynlighet og konsekvens for miljøet. Dersom miljørisikovurderingen resulterer i forhold med uakseptabel høy risiko skal det utarbeides rutiner for risikohåndtering av disse, samt handlingsplan for tiltak som skal gjennomføres for å redusere risiko. Fra analysen skal det utarbeides handlingsplan med risiko- og konsekvensreducerendetiltak der virksomheten finner at det er nødvendig. Handlingsplanen må også beskrive hvem som er ansvarlig for oppfølgingen.

Videre må det etableres en skriftlig rutine for gjennomføring av miljørisikovurderingen. I en slik rutine skal metode for gjennomføring av risikovurderingen og involvering av ansatte beskrives. Kriterier for når en miljørisikovurdering skal foretas må beskrives, for eksempel ved større endringer som ombygging, innkjøp av nytt utstyr, nedbemanning med mer.

Ved tanklagring skal den ansvarlige for lagringen og tilknyttede aktiviteter, sørge for at miljørisikoen forbundet med lagringen av farlige kjemikalier og farlig avfall analyseres. Miljørisikoanalysen skal omfatte alle forhold ved tanklagringen i virksomheten, så som tanker, tilknyttet utstyr, installasjoner, aktiviteter/operasjoner og eventuelle eksterne påvirkninger, som kan medføre fare for forurensning til vann, grunn og luft. Miljørisikoanalysen skal også omfatte en vurdering av sårbarheten til miljøet som kan bli berørt av forurensning fra tanklagringen. Den ansvarlige for lagringen skal sørge for at det settes akseptkriterier for hva som er forsvarlig miljørisiko og både sannsynlighet og konsekvens for miljøet skal vurderes og vektlegges. Miljørisikoen som er avdekket i miljørisikoanalysen skal deretter vurderes opp mot disse akseptkriteriene. Miljørisikovurderingen skal evalueres minst en gang i året og om nødvendig oppdateres. Ved endrede lagringsforhold eller andre endringer som kan påvirke miljørisiko, skal miljørisikoanalysen revideres.

Hol kommune har utarbeidet en skriftlig risikovurdering og analyse for arbeid ved avløpsanlegget. Risikoanalysen tar særlig for seg sikring i tilknytning til helse og sikkerhet ved arbeid i kommunens avløpsanlegg. Risikovurderingen mangler en skriftliggjøring av faktorer/hendelser av betydning for ytre miljø, herunder utslipp til vann, luft (lukt og støv) og grunn. Hol kommune mangler også en handlingsplan som er knyttet direkte til miljørisikovurderingen.

Av relevante hendelser/faktorer som manglet ved miljørisikovurderingen for Ustaoset avløpsanlegg, og som skal med i en slik analyse nevnes for eksempel:

- avløpsanlegg,
- ledningsnett,
- overløp,
- manglende overholdelse av rensekrav,
- klimatilpasning/ekstrem vær (eks. snøsmelting),
- tanklagring av farlige kjemikalier,
- bruk av farlige kjemikalier,
- ulike sluk i/ved anlegget som fører til resipient,
- vask og rengjøring av utstyr,
- driftsstabilitet ved ulike driftsforhold,
- industripåslipp

Miljørisikovurderingen skal være stedsspesifikk for Ustaoset avløpsanlegg.

Avvik 3

Ustaoset avløpsanlegg har mangler i sitt avvikssystem og relevante rutiner

Avvik fra:

Tillatelsen pkt. 5 *Internkontroll*.

Internkontrollforskriften § 5 *Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til dokumentasjon. Pkt. 7.*

Kommentarer:

Internkontroll skal tilpasses virksomhetens art, aktivitet, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av miljølovgivningen. Internkontroll innebærer at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Internkontroll innebærer at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Disse skal skriftlig dokumenteres.

Hol kommune har et avvikssystem hvor avvik og hendelser skal registreres. I avvikssystemet var det valgfunksjon mellom *hendelse*, *avvik* og *kritisk avvik*. Disse kategoriene var ikke definert. Hva som er å anse som en hendelse, avvik eller alvorlig avvik var dermed uklart. For eksempel har ikke et omfattende tap fra ledningsnettet (årsrapporten tilsier 61 %) i strid med tillatelsen (krav om makstap på 5 %) blitt avviksregistrert. Og heller ikke manglende overholdelse av rensekrav (enkeltprøver eller på årsbasis) blitt avviksregistrert.

Videre forelå det ikke en tilstrekkelig ordning for ansvar og oppfølging av avvikene som blir registrert, slik at disse rettes opp og ikke gjentar seg. Det ble opplyst at Hol kommune ikke

ser over registrerte avvik over året, for å se på ulike trender knyttet til avvik. Det foreligger ikke en tilstrekkelig definisjon av hva avvik knyttet til ytre miljø utgjør. Hol kommune mangler skriftlige rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser – for eksempel tap fra ledningsnett og overholdelse av rensekrav (enkeltp prøver og årgjennomsnittsprøver).

Avvik 4

Det er mangler i overordnende planer og mål for Ustaoset avløpsanlegg og ledningsnett

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5 *Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til dokumentasjon.* Pkt. 4

Tillatelsen pkt. 1 *Funksjonskrav*

Forurensningsforskriften § 14-5 *Avløpsnett*

Forurensningsforskriften § 14-10 *Utforming og drift av renselanlegg*

Kommentarer:

Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av miljølovgivningen. Internkontroll innebærer at virksomheten skal fastsette mål for blant annet miljø. Mål skal dokumenteres skriftlig.

Kommunen plikter gjennom instruksjer, kontroll og andre tiltak å sørge for at driften av anleggene skjer slik at ulemper og skadevirkninger til enhver tid begrenses mest mulig. Avløpssystemet (ledningsnett og avløpsanlegg) skal utformes og vedlikeholdes slik at anleggene fungerer etter sin hensikt. Det skal legges særlig vekt på å forebygge lekkasjer og begrense utslipp som følge av overløp. Ved utforming av anleggene må det tas hensyn til variasjoner i avløpsmengden i løpet av året.

Avløpsnettet skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til:

- a) avløpsvannets mengde og egenskaper,
- b) forebygging av lekkasjer og
- c) begrensnig av forurensning av resipienten som følge av overløp.

Den ansvarlige skal legge til grunn anerkjente metoder som beslutningsgrunnlag for rehabilitering av avløpsnettet. Den ansvarlige skal ha en oversikt over alle overløp på avløpsnettet. Oversikten skal også inkludere eventuelle lekkasjer av betydning.

Den ansvarlige skal registrere eller beregne driftstid for utslipp fra overløp.

Avløpsanlegget skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes av fagkyndige slik at det har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der de ligger. Ved utformingen av anlegget skal det tas hensyn til variasjoner i mengde avløpsvann i løpet av året. Avløpsanlegget skal utformes slik at det kan tas representative prøver av det tilførte avløpsvannet og av det rensede avløpsvannet.

Det er satt mål for ytre miljø i hovedplan avløp og vannmiljø (2016-2028) for Hol kommune. Det vises blant annet til pkt. 3.1 *Hovedmål*, pkt. 3.2.2. *Miljø-/forurensningsmål for avløpsanlegg* og pkt. 3.2.6 *Mål for funksjonsdyktighet*. I kapittel 8 i planen er det satt opp tiltaksplaner. Tiltakene er inndelt i *investeringstiltak, drifts- og vedlikeholdstiltak, plantiltak og generelle administrative tiltak*. For Ustaoset avløpsanlegg finner man tiltak beskrevet i kapittel 8.2.4 og 8.2.5. Planen beskriver flere relevante tiltak, men målene og tiltakene er ikke fulgt opp i tilstrekkelig grad. Mål for ytre miljø skal være konkrete for hvert enkelt anlegg og det må utarbeides konkrete handlingsplaner for at målene skal være mulig å nå, og for å være etterprøvbare. Målene må vurderes og revideres jevnlig, for eksempel hvert år. Hensikten med slike ytre miljømål er at de som jobber ved anlegget kontinuerlig skal kunne jobbe og strekke seg mot forbedring.

Mål og strategier i hovedplan for vann og avløp er ikke i tilstrekkelig grad omsatt og overført til saneringsplaner, da Hol kommune ved tilsynet ikke kunne vise til en konkret saneringsplan for avløpsanlegget eller ledningsnett. Saneringsplaner skal ha en tydelig prioritering mellom tiltak på ledningsnett og tiltak i avløpsanlegget. Tiltak skal være prioritert og basert på en miljørisikovurdering. Under tilsynet ble det presentert en plan med prosjekter for de ulike avløpsanleggene i kommunen, herunder Ustaoset avløpsanlegg. Planen oppsummerer utførte tiltak ved avløpsanlegget, for eksempel vask av bio, finne løsninger for å stoppe utslipp av biofilmbærere og ny ventilasjon for å minimere lukt. Denne prosjektplanen må kobles mot andre planer i kommunen, for eksempel hovedplan for vann og avløp, samt saneringsplan for avløpsanlegget og ledningsnett. Det ble opplyst at ledningsnett til Ustaoset avløpsanlegg er forholdsvis nytt, og dermed ikke har behov for sanering. En slik vurdering må fremgå skriftlig, basert på dokumentasjon om tilstand utarbeidet etter beskrivelse av viktige beslutningsgrunnlag. Herunder for eksempel utført feltundersøkelser, oversikt over overløpshendelser, oversikt og ut- og innlekking, informasjon om miljøpåvirkning av resipient og identifisering av sårbare områder.

Kommunen plikter etter forurensningsforskriften å dimensjonere, bygge, drive og vedlikeholde Ustaoset avløpsanlegg slik at det har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som anses som normale for stedet der det ligger. Hol kommune har for eksempel stor utfordring knyttet til snøsmelting og vårflo. Store mengder med vann inn på anlegget gjør at det er vanskelig å oppnå rensekrav satt i tillatelsen. Det ble opplyst at det arbeides med tiltak knyttet til denne utfordringen, blant annet ved å tette kummer med lokk. Dette arbeidet skulle vært dokumentert og beskrevet, slik at arbeidet også blir etterprøvbart.

Hol kommune må se planer og mål i kommunen i sammenheng. Under tilsynet ble det snakket om fortetting av tettbebyggelsen som knytter seg til Ustaoset avløpsanlegg. Planer om utbygging og fortetting må ses i sammenheng med avløpssektoren, og dette må vurderes skriftlig. Kommunen kan ikke planlegge utbygging separat uten å vurdere avløpssituasjonen, herunder; ledningsnettets funksjonsdyktighet, belastning på anlegg, klimatilpasning og andre relevante forhold.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Tank ved Ustaoset avløpsanlegg må vurderes etter forurensningsforskriften kapittel 18

Kommentarer:

Forurensningsforskriften kapittel 18 om tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall trådte i kraft 1. januar 2014. Kapitlet har til formål å verne det ytre miljø mot forurensning som følger av lagring av farlige kjemikalier og farlig avfall. Kapitlet gjelder landbasert lagring og tilknyttede aktiviteter av farlige kjemikalier og farlig avfall, som kan medføre fare for forurensning. Kapitlet gjelder bare når slik lagring skjer på tank og som ledd i næringsvirksomhet, med blant annet farlige kjemikalier og farlig avfall på tanker over 2 m³. Kapitlet gjelder også rørledninger og annet utstyr tilknyttet lagringstankene. Kapittel 18 gjelder ikke nedgravde tanker eller tanker brukt i midlertidig bygge- og anleggsvirksomhet.

Som beskrevet under avvik 2 om miljørisikovurdering, stiller kapittel 18 og § 18-4 krav til konkret miljørisikovurdering av lagring og tilknyttede aktiviteter (for eksempel påfylling av tank). Videre krever § 18-5 og §18-6 at det settes i verk generelle og forebyggende tiltak. Lovpålagte tiltak, uavhengig av tiltak som følger av miljørisikovurderingen, følger av § 18-6. Herunder for eksempel krav til barrierer, teknisk tilstand og vedlikehold.

Personalet ved Ustaoset avløpsanlegg opplyste at de ikke kjente til kravene i tankforskriften. Ved Ustaoset avløpsanlegg har Hol kommune en tank som ble opplyst å være på ca. 7-8 m³. Innholdet i denne er fellingskjemikalie, polyalluminiumkloridhydroksid (PAX18). Denne tanken hadde, etter hva man kunne se, tilfredsstillende barriere med oppsamlingsarrangement. Likevel må Hol kommune vurdere tanken opp mot forskriftens krav, og sikre at tanklagringen ved Ustaoset avløpsanlegg er i samsvar med krav satt i forskriften. Se for øvrig avvik 2.

Anmerkning 2

Oversikt over ansvar knyttet til arbeid med miljø må forbedres i Hol kommune

Kommentarer:

Oversikten over hvordan fordelingen av ansvar, oppgaver og myndighet knyttet til arbeidet med miljø må forbedres i Hol kommune. Fordeling av ansvar, oppgaver og myndighet skal være dokumentert skriftlig i henhold til Internkontrollforskriften § 5 pkt. 5. Det fremgikk ikke klart med skriftlig dokumentasjon ved tilsynet, hvem som har endelig ansvaret for oppfølging og vurdering av utslippstillatelsen og krav som følger av denne, samt ansvar for søknad om ny utslippstillatelse. Det var også uklart for flere av de ansatte og ansvarlige ved rensesanlegget hvor og hvordan man skal holde seg oppdatert på endringer og oppdateringer i det relevante regelverket for avløpssektoren. Dette er også et forhold som må med i oversikt over fordeling av ansvar, oppgaver og myndighet knyttet til arbeidet med miljø.

Frem til nyttår anbefaler vi Hol kommune å benytte www.miljokommune.no, hva gjelder endringer og oppdateringer i regelverket. Nettstedet skal legges ned, og videreføres med

egne sider på Miljødirektoratet sine hjemmesider. Videre kan Hol kommune bruke www.miljodirektoratet.no sine sider, og abonnere på nyheter derfra.

8. Andre forhold

Hol kommune og Ustaoset avløpsanlegg har i egenkontrollrapporteringen for 2018 opplyst at de ikke klarer rensekravet på fosfor. Kravet er 93 % rensing, og oppnådd rensegrad for 2018 etter Hol kommune sine beregninger (foretatt av Rambøll i årsrapport for 2018 for Ustaoset avløpsanlegg) var på 90 %. På bakgrunn av endringer i metode for beregning av renseseffekt fra Miljødirektoratet sin side har det etter ny beregningsmetode blitt registrert at Ustaoset avløpsanlegg har klart rensekravet på 93 % for 2018. Dette henger sammen med at det er en prøve for overløp hvor konsentrasjonen av fosfor var svært liten, på grunn av store mengder med snøsmeltevann inn på anlegget. Dette trekker opp rensesultatet etter ny beregning.

Hol kommune må foreta egne beregninger av sitt utslipp, og vurdere disse opp mot krav fastsatt i tillatelsen og forurensningsforskriften. Dersom Hol kommune mener at rensekrav ikke er overholdt skal dette følges opp som avvik, og tiltak for å rette opp avviket skal igangsettes.

Fylkesmannen anbefaler at Hol kommune må ha bedre eierskap til sin egen årsrapport for Ustaoset avløpsanlegg. Under tilsynet ble årsrapporten utarbeidet av Rambøll for Ustaoset rensesanlegg tatt opp. Det var flere punkter ved årsrapporten som de ansvarlige ved anlegget ikke kunne svare på, da denne var utarbeidet av Rambøll. Blant annet beskrev denne at Ustaoset avløpsanlegg ikke har krav til sekundærrensing, men uten en beregning som viste den økte tilførelsen de siste 10 årene. Se for øvrig beskrivelse under avvik 1.

Det vises til tilsyn, rapport og avvik gitt til Geilo rensesanlegg. Hol kommune hadde ikke vurdert bruken av kjemikalie i henhold til Produktkontrollloven og substitusjonsplikten. Substitusjonsplikten innebærer at virksomhet som bruker produkt med innhold av kjemisk stoff som kan medføre virkning som nevnt i § 1 i produktkontrollloven, skal vurdere om det finnes alternativ som medfører mindre risiko for slik virkning. Virksomheten skal i så fall velge dette alternativet, hvis det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe. Kjemikaliebruken ved Ustaoset rensesanlegg må på tilsvarende måte substitusjonsvurderes. Dette skal dokumenteres skriftlig.

Fylkesmannen minner om at akutte utslipp fra avløpsanlegg som kan ha miljømessig betydning også skal varsles til Fylkesmannen, etter at akuttmyndighetene er varslet. Akuttmyndighetene er Kystverket og 110 sentralen. Hva som er av miljømessig betydning må vurderes konkret i hvert tilfelle, på bakgrunn av blant annet mengde som slippes ut og resipientens tåleevne. Planlagte utslipp av avløpsvann skal alltid varsles til Fylkesmannen. Varsel av planlagte og akutte utslipp skal gjøres via skjema som ligger tilgjengelig på Fylkesmannen sine hjemmesider: <https://www.fylkesmannen.no/nb/skjema-og-tjenester>.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen

10. Informasjon til virksomheten

Regelverk som det ble informert om:

- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

Brosjyrer/infoark utdelt:

- Avviksbehandling: Det er bedre å lære av en feil enn å gjenta den
- Gebyr ved kontroll (TA-2608)
- Kontroll med risiko gir gevinst